

3

Opium voor het Volk

Willem de Vlam
Amsterdam, Januari – Augustus 2004.

Opium voor het Volk heeft 3 in twee versies opgevoerd.

De eerste versie werd gemaakt in de zomer 2004 in regie van Tom Helmer. De rollen Blauw, Groen en Rood werden toen gespeeld door respectievelijk, Tom Helmer, Paul Knieriem en Willem de Vlam.

De tweede, professionele versie werd gemaakt in 2005 in regie van Carola Arons. Blauw, Groen en Rood werden toen gespeeld door respectievelijk, Dion Vincken, Gerrit Dragt en Vincent Lodder.

© Opium voor het Volk
Info:
www.opiumvoorhetvolk.com

Een kamer. De wanden lijken uitsluitend te bestaan uit hoge, metalen kasten volgestouwd met dossiermappen van verschillende dikte. In het midden een eenvoudige, ronde tafel.

Groen:

Ik wil graag vertellen wat ik heb meegemaakt. Ik stond bij een buffet met schalen met pinda's en zoutjes en selderijstengels en:... aardbeien. Het was er net het seizoen voor en dit waren de eerste aardbeien van het jaar. De eerste echte. Niet uit de kas. Tenminste, denk ik. In elk geval waren het de eerste aardbeien die ik dat jaar had gezien. Bij dat buffet stond een meisje en ze had zwart haar ongeveer tot hier en een rode bloes aan. Ja.

Ze kwam vlak bij me staan bij het fruit en boog zich wat voorover en toen viel er een streng van dat zwarte haar voor haar ogen. Die heeft ze toen met haar wijsvinger zo achter haar oor gelegd. Ja, echt waar.

Toen pakte ze een aardbei, en peuterde daar heel zorgvuldig het kroontje uit. En toen at ze hem op. Daar werd ik heel even, heel blij van.

Blaauw:

Ik heb dat ook gezien.

Rood:

Ik ook.

Groen:

Ik had haar aan moeten raken.

Blaauw:

Ja.

Rood:

Ja...

Groen:

Wij zijn elkaar vier jaar geleden tegengekomen en we hebben elkaar sindsdien niet meer uit het oog verloren.

Rood:

Het is heel vervelend, maar ik kan niet slapen als ik die andere twee niet hoor.

Groen:

We hebben met z'n drieën een bedrijfje opgericht. En dit is het: In Memoriam B.V. We wonen hier ook. Daar links is een keukentje en een koffiezetapparaat en boven hebben we wat matrassen liggen en daar slapen we. En door het hele huis staat het vol met archiefkasten.

Rood:

We zijn tekstschrijvers. En die kasten, dat is ons materiaal.

Groen:

Op de pier aan de noordkant van het IJ staat een café met een terras. Het terras kijkt op het westen, dus je kunt daar nog heel lang in de zon zitten. Precies vier jaar geleden zat ik daar een glas bier te drinken in de avondzon.

Rood:

Precies vier jaar geleden zat ik daar ook een glas bier te drinken in de avondzon.

Blaauw:

Precies vier jaar geleden zat ook ik daar een glas bier te drinken in diezelfde avondzon.

Rood:

Wij hadden daar geen van drieën ooit gezeten. We merken, er is iets vreemds. In de lucht. Je kunt het proeven, op de tong.

Groen:

Zoutig. Vet. Ze slaat op de keel en het verhemelte.

Blaauw:

De lucht was zwanger. Er stond iets te gebeuren. We wisten niet wat.

Rood:

Tintelende vingers, net als vlak voor een hartaanval.

Groen:

Er stond iets te gebeuren maar we wisten niet wat. En we wachtten erop. Een stilte zonder storm. Zonder verlossing. Dat je je schrap zet, dat je wacht op het... het voltrekken maar... Alsof je van een flatgebouw afspringt en je valt en je blijft vallen en je wacht op de klap... Of dat je de vuist van je tegenstander omhoog ziet gaan en je ziet hem komen je weet dat je die knokkels direct tegen je tanden gaat voelen maar... maar... er gebeurt niets. Het verhaal stukt.

Er gebeurt een tijdje niets.

Rood:

Ik kijk naar hem. Ik kijk naar hem. En opeens zie ik het.

Blaauw:

We zien het alledrie op hetzelfde moment.

Rood:

Ik zie twee mannen, twee gezichten die niet met hun ogen knipperen. En opeens realiseer ik me dat dat alleen maar zo lijkt omdat zij op exact hetzelfde moment als ik met hun ogen knipperen.

Groen:

Ik kan hun ogen niet dicht zien gaan omdat ik op dat moment mijn ogen ook dicht heb.

Rood:

Er hangt zout in de lucht. Ze is stroperig.

Blaauw:

Het water vóór ons verschiet van kleur.

Groen:

Verder vooruit is het station. Daarachter de stad. Tussen het klotsen van het water door kun je haar horen. Alle geluiden van de inwoners samengevoegd tot één stem. Geen woorden... Geen boodschap. Alleen een stem.

Blaauw:

En door die stem heen de zachte bons, het geruis van mijn hartslag in mijn oren. Maar het is niet meer enkel de mijne.

Rood:

Die van hen hebben zich vermengd met de mijne. Oneindig zwakker, maar toch...

Groen:

Opeens zitten wij niet meer op het terrasje op de pier aan de noordzijde van het IJ maar staan we alledrie hand in hand op de rand van een dak en we kijken naar beneden en we herinneren ons dat we nog geen vijf seconden geleden alledrie vast van plan waren om te springen. We doen een stapje terug.

Rood:

Een brandende stad die ik niet ken. Ik zit in een nis of een erker. Voor me zit een man op een paard. Ik begrijp niet goed wat hij van me wil.

Blaauw:

We staan op de toppen van drie heuvels, ieder onze eigen heuvel. De lucht is rood, de grond ook en de anderen zijn zwarte silhouetten als foto's op een vakantiefolder. We kijken neer in een dal, waar een fotograaf loopt over de verschroeide grond. Ik ken hem niet. Hij heeft geen toestel bij zich. Maar ik weet dat het een fotograaf is. Hij kijkt naar ons op en zwaait, blij als een kind. Alsof hij ons herkent.

Rood:

Een kamer. Oud licht dwaalt in banen door onzichtbare ramen. Iedere stoel en tafel is grijs van het stof, plastic bloemen grijs, alles vingerdik bedekt met stof. De lucht staat stil. In een hoek een stoel. In de stoel zit een man die niet beweegt. Die nooit bewogen heeft. Zijn huid, zijn handen, zijn kleren, zijn gezicht... alles bedekt onder een grijze, pluizige laag. En toch... binnen in dat standbeeld leeft hij.

Groen:

En opeens zitten weer op een terras op de pier aan de noordzijde van het IJ. En we kijken voor ons uit en we begrijpen er alledrie helemaal niets meer van.

Stil spel. Op het terras op de pier aan de noordkant van het IJ. Ze weten alledrie bijna zeker dat de anderen net zulke idiote dingen gezien hebben als zij, maar nét niet zeker genoeg.

Blaauw:

We zijn twee uur lang zo blijven zitten. Zonder een woord te zeggen.

Groen:

En... na twee uur kregen we daar wel weer genoeg van. We zijn opgestaan..

Rood:

Tegelijk.

Groen:

En niet zomaar tegelijk... Niet van: Hé, hij staat op, laat ik ook maar eens de benen strekken, nee, we kwamen alledrie op hetzelfde moment op het idee om op te staan.

Rood:

Drie elektrische pulsen reisden tegelijkertijd van onze hersenstammen, via het ruggenmerg naar de spieren.

Blaauw:

Wij hebben in de vier jaar dat we samen leven, niet één keer een afspraak hoeven maken. Niet één keer met een hoofdknik of gebaar aan hoeven kondigen wat we gingen doen.

Groen:

Wij zijn opgestaan. We vragen de serveerster een taxi voor ons te bellen. Weer: met z'n drieën tegelijk. Ze kijkt ons onzeker aan.

Blaauw:

Drie taxi's? vraagt ze.

Alledrie:

Nee, één. Zeggen we, in koor. Zonder te glimlachen.

Rood:

Dondert niet waarheen. Urenlang hebben we ons door de stad laten rijden.

Blaauw:

We wisten niet hoe de anderen heetten. Daar hebben we zelfs nu nog maar een vaag besef van. Wij hebben nog nooit elkaars aandacht hoeven trekken. We zitten in die taxi. We rijden door de stad.

Rood:

De straatlantarens zijn aangegaan, ramen zijn verlicht en de gordijnen gesloten.

Blaauw:

Autolampen, rode, witte, vliegen voorbij, het stadslicht in witte strepen op de glanzende lak van de auto, glijdt in witte strepen over onze gezichten.

Groen:

Ik probeer stiekem los van hen te ademen,

Rood:

Ik ook.

Blaauw:

En ik ook. Proberen niet meer synchroon, ...

Groen:

Maar we komen telkens toch op hetzelfde uit.

Blaauw:

Onze Taxichauffeur kijkt chagrijnig voor zich uit. Elke keer als hij een praatje probeert te maken antwoorden we in koor, en hij denkt dat we hem voor de gek houden. We zwijgen dus maar en hij stelt zich tevreden met de tikkende meter.

Rood:

Urenlang zitten we naast elkaar. Zwijgend.

Groen:

Wat zouden we moeten zeggen? Wat zouden we elkaar in hemelsnaam moeten vertellen?

Blaauw:

De ramen beslaan.

Rood:

De stad vervliegt als een grijze mist langs ons heen.

Groen:

Geluiden gedempt en overstemd door de regenval op het dak.

Blaauw:

Geïsoleerd. Aangesloten van die stad, die we kennen als onze broekzak. Waar we mee waren vergroeid. Maar we kennen nog de gezichten. De vroeg vergrijsde mannen die in de regen met de veel te kleine hondjes van hun vrouwen over straat lopen. De luidruchtige mannen met roze-wit gestreepte overhemden. De meisjes met sterretjes in hun ogen...

Groen:

Van bovenaf gezien een spinnenweb van straten. Verbanden. En we maken er geen deel meer van uit. Bewegen langs de draden zonder het web te doen trillen. Als spoken.

Rood:

Een geluid. Ik kan het niet thuisbrengen. Een zoem. Een toon... De taxichauffeur hebben we een dot bankbiljetten in de handen geduwd. Hij moest ons er maar uitzetten als het op was. In die dagen verdienden we nog geld. Serieus geld. Grote-mensen-geld.

Groen:

Nu gaat alles in het bedrijf zitten.

Rood:

De poen is op en we stappen uit bij het Oosterpark. De regen druift na. De straten glimmen en de lantarens trekken oranje strepen over het asfalt. Het makkelijkst was geweest als we elkaar toen gedag hadden gezegd. Nooit meer iets met elkaar te maken zouden hebben.

Blaauw:

Maar dat deden we niet. Wij hebben die nacht een hotelkamer genomen. Eén kamer met een groot bed. Daar zijn we met zijn drieën in gaan liggen. Om te slapen.

Rood:

Elkaar in de gaten te houden.

Blaauw:

In elk geval, sindsdien hebben we elkaar geen moment meer uit het oog verloren.

Groen:

Wij hebben ons vanaf die dag grondig in elkaar verdiept. Wij hebben dit kantoorpand gehuurd. We wonen hier. Boven hebben we drie matrassen liggen, gewoon tussen de dossierkasten. Privacy hebben we niet nodig. Alleen naar de wc gaan was problematisch. We hebben er meteen maar drie laten bouwen.

Blaauw:

We begonnen met informatie verzamelen. Alles over onszelf. Alles wat we konden vinden.

Rood:

Telefoonrekeningen, creditcardoverzichten, belastingaangiftes, fotoalbums,

Groen:

Tandartsen. Artsendossiers.

Rood:

Bankafschriften, Schadeformulieren.

Blaauw:

Brieven, ansichtkaarten, treinkaartjes.

Groen:

Alles wat ons kon helpen dingen te herinneren. Een datum geven. Daarna zijn we dagboeken gaan schrijven. Met terugwerkende kracht. Voor de afgelopen tien jaar.

Blaauw:

Dag en nacht hebben we doorgewerkt. Als bezetenen. In drie weken hebben we alledrie vierduizend pagina's geschreven. Met de hand. Da's veel!

Rood:

We hebben toen die stapels papier naast elkaar gelegd. En vergeleken. Woord voor woord hetzelfde. Drie keer exact hetzelfde verhaal.

Groen:

Alleen maar een verhaal. Niks meer. Maar toch.

Rood:

En dat verhaal voelt vreemd voor mij. Dingen die ik gedaan heb, die ik gezegd heb.

Blaauw:

Er staat daar een man beschreven, die ik niet ben.

Groen:

We lopen al tien jaar volkomen synchroon. Zonder dat we 't van elkaar weten. Zonder iets te merken. Ja, af en toe een vaag bekend gezicht in de metro, of de bioscoop.

Blaauw:

We gingen naar verschillende feestjes en maakten daar exact hetzelfde mee.

Groen:

We versierden drie verschillende vrouwen met exact dezelfde woorden

Rood:

En de volgende ochtend brachten we ze alledrie los van elkaar ontbijt op bed, en kauwden ze tegelijk op hun toast met marmelade. Maar zodra ze de voordeur achter zich dicht deden, gingen ze ieder hun eigen weg.

Blaauw:

Ook dat hebben we gecontroleerd. Van iedereen die we ooit zijn tegen gekomen. Vrienden, vriendinnen, familieleden vage kennissen. Allemaal lieve, fijne individuele mensen, maar als ze met ons zijn: ...

Rood:

Klonen in rotten van drie.

Blaauw:

Beste vrienden. Mensen die je alles vertelde. Die mij alles vertelden.

Groen:

En aan mij, en aan hem vertelden ze precies hetzelfde. Bij iedere aanraking beroven wij onze geliefden.

Rood:

Als gebochelde tyrannen, die iedereen dwingen om in hun nabijheid krom te lopen. Enkel om de eenzaamheid te verlichten.

Blaauw:

Sindsdien mijden we iedereen. Dat is gewoon een kwestie van fatsoen.

Rood:

Want wat is er nou van ons over? Nee, wat is er van mij over? Jeugdherinneringen. Vakantieavonturen. Niets meer waard.

Blaauw:

Er moet toch iets zijn, één dingetje dat mij alleen overkomen is. Iets van mij, van mij alleen. Die survivaltocht in de Serengeti.

Rood:

Check.

Groen:

Joe.

Rood:

Drie dagen vliegende race-kak in Burma.

Blaauw:

Yep...

Groen:

Uhuh.

Blaauw:

Een voettocht langs de Maya-Tempels, de zon onder zien gaan achter de Tafelberg, op zien komen achter de Tempelberg, de golven op zien lichten in de Stille Zuidzee.

Groen:

Check, Check, Check, Check.

Rood:

Nou, die video kun je dus weggooien.

Groen:

Ik stond op een heuvel. De lucht was Rood. De zon ging onder. Daar ergens. En ik keek in een dal.

Rood:

Ik ruik de stank van verbrand vlees. Van verbrande dijen en buiken.

Blaauw:

Het dal is zwart van schaduw en zwart geschroeid en zwart van de verkoolde lijken.

Rood:

Het is stil. We kijken neer op een witte man met een kamera voor zijn gezicht. Hij wankelt. Kokhalst. En neemt een foto.

Blaauw:

Een hand met onderarm steekt tot zo ver uit en van de rest is niks over. Alleen een hoopje verbrande onderdelen. Wat rafels.

Groen:

Het geluid van het mechaniek klinkt op. Een oorlogsfoto op een missie. Hij steekt af tegen de geblakerde grond. Het zachte klikken galmt tussen de heuvels. Ongewoon versterkt. Een nageltik op een stalen plaat of een klankkast.

Rood:

Daar waren we niet. Daar waren we toch niet?

Groen:

We waren kapot. Drie weken lang de deur niet uitgeweest en geschreven, drie, hoogstens vier uur per nacht geslapen. Nauwelijks gegeten. Het zal rond twee uur 's nachts zijn geweest. Onze handen waren geel en doods van de tabak.

Rood:

Schuld. Berouw. Totale depressie.

Blaauw: *ze gaan rond de tafel zitten*

We zitten rond de tafel in het licht van een kaal peertje en het geluid van een ijskast die aanslaat en begint te zoemen. Om ons heen stapels papier. Drie dagboeken, nee, drie kronieken. En als je van niks wist zou je zeggen dat er drie keer dezelfde man stond beschreven.

Groen:

Maar ik ben het niet. Die man, dat verhaal. Daar heb ik niks meer mee te maken. Die man zit op een pier aan het IJ. Daar heb ik hem achtergelaten.

Rood:

Nee. Die man zit hier, nu, aan deze tafel. Niet met z'n drieën maar in z'n eentje. Hij luistert naar de ijskast. En ik zit daar op de pier. Achtergelaten.

Blaauw:

We hadden uit mekaar moeten gaan. Het kapsel doorbreken. Of het moeten proberen.

Rood: *Wijzend*

Ik hield hem in de gaten, hij hem en mij. En daar, links, in het donkere hoekje tussen de ijskast en het keukenkastje, we zien het niet, we kijken naar elkaar, maar daar links in de schaduw verdwijnen er dingen en er komt niks voor in de plaats.

Blaauw:

En ook in de schaduw achter de vuilnisbak, ik voel het achter me; een groeiend gat als een grijze mist die 's nachts langzaam over het asfalt rolt.

Groen :

Slijtage. Er begonnen gaten te vallen in de kamer,... als in een te vaak gedragen overhemd,... de rand van een kraag.

Rood :

Het moment kon het driedubbel gebruik niet aan. Omdat het maar voor één persoon, één keer was gemaakt. En die andere twee: parasieten die teveel en te snel verbruiken. Zodat er niet genoeg overblijft en alles opraaft.

Blauw :

De stoelen, de tafel, de enorme stapels papier... Het roestvrijstalen aanrecht, het gegrom van de ijskast, alles raakt dun, ijel en breekbaar als Japans porselein. Raakt de inhoud kwijt tot alleen de omtrekken blijven. Lijnen in de lucht.

Groen :

Er was eens een man, die besloten had de eenzaamheid op te zoeken. Het viel nog tegen hoeveel werk dat was.

Om te beginnen moesten er allerhande formulieren worden ingevuld en het bleek een hele toer om alle benodigde stempels te bemachtigen.

Bovendien had hij veel vrienden en geliefden, die er allemaal van weerhouden moesten worden om hem in zijn eenzame afzondering op te komen zoeken. Omdat hij hen niet wilde kwetsen, want hij was een goedgehartig mens, ging hij bij elk van hen op bezoek. Dan dronken ze samen een kopje thee en deed hij het hele geval uit de doeken. Na afloop namen ze dan huilend afscheid en vervolgde hij met een brok in zijn keel zijn weg.

Na zo, een jaar lang, druk in de weer te zijn geweest, kwam eindelijk de dag dat hij met gerust hart de deur achter zich dicht kon doen. Hij deed de sleutel in de brievenbus, haalde diep adem en realiseerde zich plotseling dat zijn verlangen om alleen te zijn, weg was. Het hele plan leek hem, nu hij er nog eens over nadacht, opeens heel kinderachtig en eigenlijk nogal dwaas. Met een klerenhanger heeft hij toen de sleutel weer uit de brievenbus gevist.

Al snel merkte hij echter dat zijn ommezwaai van allerwegen niet op prijs werd gesteld. Niet alleen de overheid vertikte het om hem tegemoet te komen, ook zijn vrienden en zelfs zijn geliefden ontvingen hem met nauwelijks verborgen wrevel. Dit deed de man natuurlijk veel verdriet en zo kwam het, dat de man alsnog de uithoeken van de wereld in trok. In een verlaten vlakke zette hij zich op een flinke kei. Daar wachtte hij tot de zon onderging.

Blauw :

Er was eens een zeeman, die bij een storm niet alleen zijn schip maar ook zijn glazen oog verloor.

Toen hij bij bewustzijn kwam, op het strand van een onbewoond eiland, ontdekte hij zijn verlies en betreurde het zeer. Het oog was een erfstuk geweest, al generaties lang van vader op zoon doorgegeven, want hij kwam uit een familie van moedige, maar onvoorzichtige mannen.

Zelfs als hij gered zou worden, hoe kon hij zijn moeder, zijn grootmoeder onder ogen komen met maar één oog in zijn hoofd? De schande van het verlies moest worden gecompenseerd met tenminste een poging het glazen oog te vervangen.

Na lang wikken en wegen besloot hij tot een stenen oog, omdat het hygiënischer was dan hout en bovendien niet splinterde. Onmiddellijk ging hij op zoek naar een kiezel van het juiste formaat en na enkele weken vond hij er een. Een grijze steen, slechts heel licht eivormig en, zo op het ene oog, glad van oppervlak. Maar toen hij de steen in zijn oogkas duwde, voelde hij dat die nog veel te ruw was en pijnlijk schraapte langs het rode, gevoelige vlees.

Bij zijn zoektocht was hem al opgevallen dat de gladste stenen in en langs de bedding van beken en stroompjes lagen en hij had wel begrepen dat het water ze glad had gepolijst, want dom was hij niet. Hij volgde een beek naar de plaats waar die het hardst stroomde, legde zijn nieuwe oog in het kolkende water, markeerde de plek en bouwde een hut vlak in de buurt.

Jaren gingen voorbij en elke dag nam de man zijn oog uit het water om te passen en elke dag moest hij het terug in de bedding leggen. Tenslotte, de man was nu oud en gebocheld en hij had de laatste jaren steeds meer moeite gehad om tussen de rimpels in zijn gezicht het gat te vinden, tenslotte kwam de dag dat de steen comfortabel in zijn oogkas paste. Vanaf die dag verlangde hij naar huis.

Rood :

Er was eens een man die met gevaar voor eigen leven een kind uit een vlammenzee had gered. De

dorpsbewoners hadden gejuicht en hem op handen gedragen. Ze hadden een jaarlijks feestbanket aan hem gewijd en de kinderen speelden zijn heldendaad op het schoolplein na.

Niemand wist dat hij sedertdien elke nacht badend in het zweet wakker schrok, zijn longen vol gloeiend hete rook, zijn neus vol van de stank van zijn eigen verschroeide haar, zijn ogen verblind en uitgedroogd door de hitte. Hij bewaarde het geheim van zijn angstdromen zorgvuldig, want hij wilde de uitgelatenheid van de dorpsbewoners niet verstoren.

Jaren gingen voorbij en het kind dat hij gered had, werd van meisje tot jonge vrouw. In het besef haar leven aan hem schuldig te zijn, klopte zij op een dag op zijn deur en bood zich aan als zijn echtgenote. Zo kwam zij al snel achter zijn geheim. En hoewel het besef, dat hij nog elke nacht om harentwil doodsangsten uitstond, haar nog dankbaarder maakte, verloor zij haar bewondering voor zijn vermeende onverschrokkenheid. En hoewel hij haar op het hart had gedrukt het aan niemand door te vertellen, kon zij zich op een dag niet meer beheersen en al gauw wist het hele dorp van zijn nachtmerries.

Het duurde niet lang voor de kinderen een ander spel gingen spelen en het jaarlijkse feestbanket voor de eerste keer werd afgezegd. Die ochtend werd de man wakker en ontdekte, dat hij voor het eerst sinds tijden goed geslapen had.

Groen :

We moeten zijn opgestaan, maar ik kan het me niet herinneren. We moeten zijn opgestaan, de trap opgelopen. We moeten het luik open hebben gedaan en op het dak zijn geklommen. We moeten naar de rand zijn gelopen, want daar vinden we onszelf terug.

Rood :

We staan op de rand, we houden elkaars handen vast. En onze knieën zijn gebogen voor de sprong.

Groen :

Maar er was een geluid. Zo gelijkmatig dat het je niet opvalt. De stad. Je hoort hem brommen, een donkere lage bas. Misschien het lawaai van een half miljoen kloppende harten.

Blaauw :

De wind, autobanden, motoren, het blazen van airconditioners op de daken. De doffe klap van vallende lichamen, lege glazen op een bar, het geluid van twee bezwete buiken die zuigend van elkaar komen. Maar ook stemmen, snurken, zuchten en schreeuwen, een bed dat kraakt onder het gewicht van een dikke man die zich omdraait.

Rood :

Alles valt samen tot één monotoon geluid. Een toon.

Blaauw :

Een Es. Echt waar. Een lage Es. Alsof je je oor naast een mierenhoop op de grond legt.

Groen :

We staan op die dakrand, klaar voor de sprong. En we luisteren, naar die toon, die lage Es.

Rood :

De lucht begint zout te smaken en we ademen dieper in.

Blaauw :

We staan op het dak, klaar voor de sprong en het gebouw begint trillend uit te zetten.

Groen :

Er verschijnen zweetdruppels op de dakgoot, en de dakpannen van de andere huizen.

Rood :

De vallende bladeren slaan hun nagels uit en in de klinkers, in het steen gaan monden open.

Blaauw :

In de teer,...

Groen:

In het hout, ...

Rood:

...In de vaste vloerbedekking.

Blaauw:

Mijn huid lost op. Is niet langer de scheidslijn tussen mij en de rest.

Rood:

Ik ben de dakrand en ik voel het gewicht van mijn eigen voeten op mijn schouders.

Groen:

Ik ben de rode gloed van de stad. Ik glijd langs mijn gezicht. Als een kat geef ik mezelf kopjes en ik voel de stoppels van mijn eigen baard tegen mijn wangen.

Rood:

En voor één moment, als in een flits, zit ik op een stenen bank in een nis van een vreemd soort kathedraal. Om mij heen staat de stad in de fik. In mijn ooghoeken zie ik hoe een vrouw op de grond wordt vastgehouden terwijl twee mannen een lange houten spies tussen haar benen steken. Dan zetten ze haar rechtop en laten haar over de spies heen zakken.

Blaauw:

Die gil ga ik voor altijd horen.

Rood:

Voor me zit een man op een groot bruin Arabisch paard. Hij heeft een lichtbruine huid en met kool aangezette ogen. Ik ben hem een verhaal aan het vertellen en hij luistert. Maar ik ben moe. Ik ben uitgeput maar ik ga door ook al voel ik de dood naderen.

Blaauw:

Het is een vreemd verhaal, dat ik zelf niet ken. Ik ken geen verhalen meer. Doorgaan. Eén adem Pauze en ik ben het kwijt. Het gaat lekker, nu.

Groen:

Dan voel ik mezelf alles weer vergeten en ik sta weer op een dak in Amsterdam, en zij staan naast me. En we kijken alledrie in de diepte.

Rood:

Het is een ritueel geworden. Elke nacht gaan we met z'n drieën op het dak staan. Op de rand. We kijken naar beneden. We buigen onze knieën voor de sprong die misschien wel, misschien niet komt. We luisteren. Naar het lawaai, dat iedereen werkelijk de godganse dag maakt.

Groen:

Dat geluid, die toon voortdurend in onze oren.

Blaauw:

Maar die eerste avond kwam de vraag. Dé vraag. De Enige Vraag.

Rood:

Wat zijn al die mensen toch allemaal aan het dóen? Wat vreten ze uit, de hele dag?

Blaauw:

Er wonen iets van... achthonderdduizend man in deze stad. Ze zijn echt niet allemaal met wat anders bezig. Ik bedoel, je kunt een hoop gekke, mieterse, dingen doen om drie uur 's nachts maar het zijn er gewoon niet achthonderdduizend!

Rood:

We zijn systematische types, dus we zijn een lijstje gaan maken.

Groen:

Dat hebben we in de loop der jaren natuurlijk verfijnd.

Rood:

Het aantal verschilt met het uur van de dag. Om drie uur 's nachts zijn het er vierenzestig. Voor de rest is het een kwestie van waar, met wie en welke CD er opstaat.

Blaauw:

Zo rond een uur of vier 's middags zijn het er een stuk meer: tweehonderdvijftig ongeveer.

Groen:

zesenvijftig.

Blaauw:

Tweehonderd zesenvijftig.

Groen:

Wilhemina Antonia Boormans- de Vries.

Rood:

Ach ja, Willeke.

Blaauw:

God hebbe haar ziel.

Rood:

Geboren 1934, overleden 2001. Een goed mens. Een eerlijke vrouw. Hersenbloeding op de keukentrap toen ze een lamp verwisselde. Bij de val heeft ze haar heup gebroken en wat inwendige bloedingen opgelopen. Een paar vervelende complicaties en drie dagen daarna is ze gestorven. Omringd door haar zoon, schoondochter en twee kleindochters. Rust zacht, Wil.

Groen:

Zij was onze eerste necrologie.

Rood:

Achthonderd woorden, vijftig cent per woord. Ja de schoorsteen moet roken.

Groen:

Ja, daar zijn we eigenlijk een beetje ingerold. Maar het is goeie handel.

Rood:

We zijn van het dak afgegaan en naar beneden gelopen. En we zijn begonnen. We zijn begonnen met het verzamelen. Van verhalen.

Groen:

En dat ongeveer op dezelfde manier zoals we onze eigen verhalen geschreven hebben. Alle informatie verzamelen die we kunnen vinden.

Blaauw:

Natuurlijk voor een groot deel digitaal. Maar ook veel krantenknipsels. Zo begon het. Het is werkelijk geschied hoeveel mensen er dagelijks in de krant staan. Uit de dagbladen alleen al halen we op een dag zo honderd namen tevoorschijn.

Groen:

Neem nou die lieve, goede tante Wil.

Blaauw:

Ja, we zijn echt een beetje van haar gaan houden.

Rood:

Moet ook een schat van een mens geweest zijn.

Groen:

Nou, Wil stond op een gegeven moment in de Apeldoornse bode omdat ze wat gewonnen had. Volgens mij de schone-straat prijs of iets met het bloemencorso, nou ja zoiets. Wij een beetje snuffelen... Wie had haar?

Blaauw:

Ik, geloof ik.

Groen:

Komt er een heel verhaal tevoorschijn. Je wil niet weten wat dat mens allemaal heeft meegemaakt.

Blaauw:

Fascinerend.

Groen:

We struinen de dagbladen, tijdschriften en vakbladen af naar namen. Maakt niet uit wat: elke nieuwe naam die we tegenkomen gaat in onze database. Het artikel wordt uitgeknipt en gaat in een dossiermap, waar was ze op welk moment, met wie... het is allemaal best te reconstrueren. Je krijgt er handigheid in.

Rood:

Vervolgens proberen we alles te weten te komen over zo'n persoon. Waar werkt hij of zij, waar woont 'ie, wat doet 'ie, wat heeft 'ie gedaan en vooral wanneer heeft hij dit gedaan. Personeelslijsten, e-mailadressen, visitekaartjes, krantenknipsels, TV-fragmenten.

Blaauw:

Fifteen minutes of fame zijn voldoende om jou en je hele omgeving bij ons in het bestand te krijgen.

Groen:

Meestal komen we via zo'n onderzoek weer op andere namen en daar doen we dan weer precies hetzelfde mee. En dit is niet helemaal honderd procent legaal: credit-card gegevens, uitdraaien uit het bevolkingsregister, bankafschriften, strafblad... nou ja noem maar op, maar we hebben die informatie nodig. We zijn altijd handig geweest met computers. We hebben daarnaast een leuke groep werkstudenten, en die rouleren en kloppen alle data en tijden in de database.

Rood:

We zijn zo'n acht uur per dag kwijt aan alleen al het verzamelen van informatie. De rest van de tijd zijn we aan het samenvatten, selecteren, schrijven.

Blaauw:

De drie Essen.

Rood:

Ja.

Blaauw:

Het is niet gezond. Weten we ook wel. We zijn hier zestien uur per dag mee bezig, zeven dagen in de week. De rest gaat op aan slapen, eten.

Rood:

Als we daar überhaupt al aan toe komen; slaap. Coke, Ephedrine, Bensedrine, noem maar op. We hebben het eerst alleen op koffie geprobeerd, maar dat is de pest voor je maag.

Groen:

Maar het is ook zo spannend. Je weet nooit van tevoren wat je tegenkomt. Sommige dingen verzin je niet.

Blaauw:

Ja, of er gebeurt iets heel gewoons. Maar dan net zo dat het allemaal heel vreemd is. Heel iets anders

betekent.

Groen:

Die variatie. Dat is echt ongelofelijk, wat zich daarbuiten allemaal afspeelt...

Rood:

Die goeie ouwe wijlen tante Wil,

Groen:

Zaliger nagedachtenis.

Blaauw:

God hebbe haar ziel.

Rood:

Ja, die lieve tante Wil, dus, die zat tussen onze eerste duizend. Dat komt, ze zat bij een buurtcomité en dat had de schone straat prijs gewonnen. Ja dat was het: geen bloemencorso. Een gemeentelijk initiatief eind jaren negentig.

Blaauw:

Met foto en al, met d'r kleindochter, want die heette ook Wil en dat vond de fotograaf wel leuk. Een soort beeld van twee generaties in een. Maar dat klopte niet helemaal, want dat kind heette eigenlijk Willemijn, want laten we eerlijk zijn: wie noemt zijn kind tegenwoordig nog Wilhelmina?

Groen:

Ja, en die fotográf heette Huib Lambrechts, en hij was eigenlijk antropoloog. Wat hij deed was in Nederland dit soort halfnieuws foto's maken, en met dat geld kon hij het weer een paar maanden uitzingen in Zaïre.

Blaauw:

Die man heeft ook een hoop meegemaakt, dat wil je niet weten.

Rood:

Ja, maar dat kwam pas daarná. Dit was zijn laatste Nederlandse foto.

Groen:

Ja, dat is me ook wat: Huib was de lente daarop heerlijk participierend aan het onderzoeken, en die stamleden die haalden echt ieder obscuur gebruikje uit de kast dat ze zich konden herinneren, en de ouwe opa's en oma's daar vonden het ook enig want het was allemaal net zoals vroeger.

Rood:

Breekt er opeens, uit het niks een stammenoerlog los. En niet zo'n schattige met speren en messen enzo... Nee, gewoon Kalashnikovs en fragmentatiegranaten. Al die tijd keurig ingevet in oliepapier onder de bedden gelegen.

Elke kogel zorgzaam met de hand ingekehrd en uitgehold, zodat ze bij contact goed in het lichaam uit mekaar spatten.

Blaauw:

Die dag kreeg hij zijn eerste litteken. Een kogelgat dwars door zijn hand. Zo. Op die dag is hij oorlogsfotograaf geworden. En een goeie hoewel het helemaal niet makkelijk is om bloed er goed uit te laten komen op een zwarte huid. Zeker als het al begint te stollen.

Groen:

Maar goed, Willeke de Vries viel op een dag van de keukentrap en het zag er niet naar uit dat ze het ging overleven. En wij zaten zonder geld. Maar wat we wel hadden was een uitdraai. Over haar. Zo goed als printklaar. Paar dingen eruit halen, selecteren, samenvatten, zinnnetjes maken en klaar.

"Wilhelmina Antonia Boormans- de Vries, 1934- 2001"

Rood:

Ze was geen wereldleider, maar voor de Human Interest van de Apeldoornse Bode was het natuurlijk heel geschikt.

Groen:

Kijk voor zo'n krant is het natuurlijk een rotwerk. Je krijgt zo'n overlijdensbericht en dan moet je gaan zoeken: Is het iemand? Schrijven we d'r wat over? En dan moet zo'n stagiair een beetje gaan spitten en er een verhaaltje van maken. Tegen de tijd dat het af is, is die dooie alweer bijna vergeten. Heb je dus niks aan.

Rood:

Maar wij hebben voor elk dossier een actuele, bijgewerkte necrologie kant en klaar in de computer staan. Ja, hadden we toch al. Zo'n lokaal blaadje mailt het rouwbericht naar ons en dan kijken of we iets hebben. Zo ja, kassa en dan gaat er een sticker op de map en die gaat dan naar het archief.

Groen:

Op die sticker staat dan een kruis of een davidsster of een halve maan, al naar gezindheid, want zo zijn we dan ook wel weer.

Rood:

Wij hebben op het moment een *coverage* van 40 procent. Dat betekent dat als er nu tien willekeurige mensen onder een auto komen, dat we er van vier een necrologie klaar hebben liggen. En Up to date. Ja, daar zijn we best trots op.

Groen:

En de volgende dag wordt met zo'n man of vrouw de vis ingepakt, maar da's ons probleem niet.

Blaauw:

Sommigen zijn natuurlijk onverkoopbaar, maar we gooien niemand weg: alle overledenen komen in het archief terecht, maar we gooien niemand in de shredder.

Rood:

Uiteindelijk interesseert het ons geen bal of we iemand kunnen verkopen of niet. Dat is ons werk niet. Ons werk is het verzamelen van verhalen.

Blaauw:

We nemen alles op; dingen die anders voorbij zouden zijn voor je er erg in had.

Groen:

We verzamelen geen mensen, alleen wat ze doen, of eigenlijk: wat ze overkomt. We zijn ook geen detectives, of gluurders of wat dan ook. Wij mummificeren gebeurtenissen.

Blaauw:

Het klinkt een beetje luguber, maar het is geweldig werk. Al die verhalen... En ik zit daaraan te werken en te lezen en ik kan er geen genoeg van krijgen. Het is een beetje zoals een lamme kijkt naar iemand die nog kan lopen en springen. Of dansen. En het is zonde, eigenlijk, dat zo'n moment gewoon maar ophoudt en verdwijnt.

Als je ziet hoe slordig mensen omgaan met dingen als hun tweede tongzoen. Ja, die eerste die weten ze meestal nog wel, maar de tweede... Die is weg. Dat is zonde.

Groen:

Wij achterhalen zo'n moment. En als het dan gebruikt is en het wordt weggegooid als een papieren zakdoekje, dan pakken wij het op. We doen de snotlap keurig netjes in een plastic zakje en bewaren hem.

Blaauw:

En als de eigenaar sterft, dan sturen we het op naar de krant.

Rood:

En dan zeggen we 'rust in vrede' tegen de hemel. Elke nacht. Op het dak.

Groen:

We vertrouwen elkaar nog steeds voor geen meter.

Rood:

Ik kan niet zonder ze. Geen moment. We proberen het. Elke dag.

Blaauw:

Heel subtiel proberen uit de pas te lopen. We geven het heel snel op, en vlak daarop proberen we opnieuw...

Rood:

Zolang ik ze zie, zolang ik zijn gezicht zie ben ik hem niet. Want als ik hem was zou ik mijn gezicht zien, niet het zijne. Maar als ik hem niet zie... Nou ja...

Groen:

Ik ben oud geworden.

Blaauw:

Ja.

Rood:

Ik voel, dat ik kapot aan het gaan ben.

groen:

Ik ook.

Blaauw:

Wij alledrie. We... We zouden wat meer moeten bewegen.

Rood:

Sport?

Blaauw:

Ja.

Groen:

Ja.

Rood:

Eigenlijk wel. Ja.

Blaauw:

En slapen. Ik zou wel weer eens willen slapen. Echt slapen.

Groen:

Ik wil wat vertellen.

Rood:

Van de man... die...

Blaauw:

Die nog nooit wat heeft meegemaakt.

Groen:

Ja.

Blaauw:

We staan in de studeerkamer van de man die nog nooit wat had meegemaakt.

Rood:

Er hangt geen geur. Er is stof. Stof neemt de plaats in van geur, van licht. De bloemen in het raam zijn van plastic, aangekoekt met een pluizige laag. Vingerdik.

Groen:

In de stoel een standbeeld van dun grijs poeder. De trekken vervormd, maar nog net zichtbaar. De man zit binnenin, beweegt niet, alsof hij bang is dat zijn cocon van hem af zou vallen.

Blaauw:

Onder de dikke laag stof leeft hij. Je kunt het niet zien, maar zijn huid is jong, ongeschonden als een pasgeborene. Zijn vingertoppen even zacht en gevoelig als zijn tepels. Alleen rond zijn ogen is de huid blauwzwart uitgeslagen, vol groeven, putten, geteisterd door ingebeelde ziekten en ellende.

Rood:

Hij is nooit geboren. Doodgaan zal hij ook niet. We kunnen zonder de ruimte die hij inneemt en ademen doet hij nauwelijks. Hij maakt geen verschil.

Blaauw:

Nee, maar toch is hij de grootste leugenaar van de wereld. En niet alleen omdat hij elke leugen die hij verzint ook zelf gelooft. Maar vanwege zijn grondigheid, zijn vermogen om de juiste leugen te kiezen. Die ene die hij wil geloven. Een ingewikkelde, maar de mooiste leugen ter wereld.

Rood:

Hij maakt zichzelf wijs, dat hij elke ochtend zijn angst overwint en opstaat. Dat hij elke ochtend de uitgang weet te vinden.

Groen:

Hij verzint zich een lieve vrouw, die hij 's ochtends gedag kust.

Blaauw:

Hij is zo verstandig om het simpel te houden. Hij beeldt zich niet in dat hij een groot leider is, een middeleeuws vorst of een gelauwerd dichter.

Groen:

Nee, hij maakt de zaken niet mooier dan ze zijn, enkel aantrekkelijk genoeg. De metro stopt op het moment dat hij het perron op loopt. Er is een stoeltje in de rijrichting vrij, maar die ernaast wordt ingenomen door een dikke, zweterige man.

Blaauw:

Samen kijken zij naar een piepjong stelletje. Allebei Indonesisch, een jaar of veertien. Allebei slank, klein, heel tenger, en ze houden elkaars handen vast op zo'n manier dat hij ontroerd raakt en de dikke man naast hem zich lomp, oud en drankzuchtig voelt. De leugen is grondig en gedetailleerd.

Rood:

De man die nog nooit wat heeft meegemaakt zit in zijn stoel, zijn pokdalige ogen gesloten.

Groen:

Hij vertelt zichzelf dat hij achtentwintig is, een ingenieur nog vol ambitie. Hij weet wat hij kan: hij heeft zich daarover al duizend maal eerder voorgelogen. Hij vervult die dag zijn wens en zijn ontwerp wordt uitgekozen. Die avond neemt hij zijn vrouw mee uit eten om te vieren. Zij kussen aan tafel, op de dansvloer, op straat, voor hun deur, in de gang, op de trap, in hun bed.

Rood:

De man zit in zijn stoel en verbeeldt zich dat hij de moed heeft gehad op te staan, te douchen, de zeep uit het bakje te halen.

Blaauw:

Hij verbeeldt zich dat hij onder de douche staat, en dat de hand van zijn vrouw langs het gordijn komt en hem een wit staafje aanreikt, dat aan één kant blauw geworden is.

Groen:

Dan stapt zij bij hem in de douche en hij kust haar buik.

Blaauw:

Een goede leugen had waar kunnen zijn, zij moet geloofwaardiger zijn dan de waarheid. En aangenamer.

Rood:

Ja, het gaat goed met me. Het gaat ontzettend goed.

Blaauw:

Druk, druk, wat is druk. Ik ben lekker bezig. Nee, ik slaap prima.

Groen:

Nee, prima. Nee, laat maar. Nee.

Alledrie:

Het gaat goed met ons.

groen:

Slapen, ik kan nog niet. Ik tril nog.

Rood:

In Memoriam, Huib Lambrechts. 1962-2001. Fotograaf.

Groen:

Hij was de man die tevéél had meegemaakt. Oorlogen had hij gezien, hongersnood had hij gezien en hij was dronken geworden met messentrekkers, huurmoordenaars, dieven. Vrouwen had hij gezien, en aan geslachtsziektes geholpen. In Hotels en in plaggenhutten had hij geslapen. Vrienden gemaakt, vrienden begraven. In exotische gevangenissen was hij door harige mannen genomen als een meisje.

Blaauw:

Hij was oorlogsfotograaf, zijn gezicht en zijn kamera droegen de littekens. Zijn handen onder de brandvlekken, schrammen, er zat een gaatje dwars door zijn linker handpalm. Daar bewaarde hij lucifers en tandenstokers in.

Rood:

Op zijn voorhoofd krioelde het van de littekens, en zijn kin en wangen zaten onder de kloven en witte strepen. Alleen een rechthoek rond zijn ogen was jong, ongeschonden als babybiljetjes. Daar had de kamera de klappen opgevangen.

Groen:

Als je iets zei, vooral als je het niet met hem eens was, dan leunde hij achterover 'Wat weet jij nou,' zei-die dan 'Heb jij wel eens 's ochtends als je wakker wordt de ratten uit je reet moeten pulken? Nou dan!'

Blaauw:

Tegen zoveel ervaring is geen gesprek opgewassen.

Rood:

Hij was in Rwanda, waar de Hutu's en de Tutsi's elkaar de kop insloegen. Bij de burgeroorlog in Eritrea, De burgeroorlog in Joegoslavië, in Oost Timor, Sierra Leone, Colombia, Tsjetsjenië, Algerije, Xingjiang... Hij was erg gewild op feestjes.

Groen:

Alles om hem heen was altijd groot. Er was geen ruimte voor details. Om dezelfde reden staan er geen versiersels op een pyramide. Krullen en beeldjes heeft dat ding niet nodig; hij staat er zo ook wel.

Rood:

In Angola had 'ie wekenlang met de UNITA meegereisd, in de gevechten om de diamantmijnen in Huila. Toen de granaten begonnen te ontploffen is hij in een greppel gesprongen, met z'n kamera boven zijn hoofd, afdrukken. Blijven afdrukken. Negers die om hem heen in de fik vlogen of uit mekaar

knallen. En hij ondertussen janken, zweten, en in zijn broek poepen van angst. Maar op het knopje blijven drukken.

Toen het stil werd, was hij opgestaan, in z'n stinkende broek, en hij was gaan lopen. En foto's maken. Automatisch. Hij kon het zich niet meer herinneren, zei die. Hij had alleen de foto's achteraf gezien.

Blaauw:

Hij had zichzelf niet bewogen, hij had zijn kamera rondgedragen, zo zei die het. Hij was alleen maar een soort wandelend statief. Zelf had hij niks meer gezien.

Groen:

Maar de foto's gingen verder. Die plaatjes waren zijn voetstappen.

Blaauw:

Dus hij staat in z'n doka z'n foto's te ontwikkelen, en hij houdt z'n negatieven tegen het licht..

Rood:

Een los rondslingerend been. Een buik met niks erin, alleen maar rook en damp. Een gezicht zonder achterhoofd, en een zonder kaak, en een met de helft eraf. Of alleen een foto van een zwartgeblakerde plek op de grond, met houtskool -achtige brokken.

Groen:

Een gezicht, nauwelijks meer dan een opengesperde mond.

Rood:

Hij heeft ze allemaal laten zien. Hij kende ze uit zijn hoofd, zei-die. Maar kon zich niet herinneren dat hij ze nam. Zelf had hij het niet gezien en daarom waren zijn ogen nog ongeschonden.

Blaauw:

Op een dag werd hij verliefd op een jong meisje, dat zo mooi was, dat de straatstenen barstten van plezier als ze voorbij liep.

Rood:

Maar ze moest hem niet vanwege de littekens en het gat in zijn hand en de foto's van de geblakerde ledematen.

Blaauw:

Alleen zijn ogen vond ze mooi.

Groen:

Toen is hij naar een kliniek gegaan en daar zijn al zijn littekens weggepoetst. Nog helemaal in het verband heeft hij daarna met zijn opgezwollen vingers thuis al zijn foto's, negatieven en apparatuur in brand gestoken.

Rood:

Hij stak de ene foto met de andere aan, als een waanzinnig geworden mummie. En toen hij de laatste opengescheurde buik in het vuur gooide, vielen de windsels leeg op de vloer en niemand heeft hem ooit nog gezien.

Blaauw:

God hebbe zijn ziel.

Rood:

Requiescat In Pace.

Groen:

Rust In Vrede.

Rood:

Slapen... Ik kan nog niet. Ik tril nog.

Blaauw:

We leven sober. En... ja, smerig.

Rood:

Ja.

Blaauw:

Dit hier, is geen kantoor maar een burcht. En of hij er wel of niet staat maakt voor de buitenwereld nauwelijks verschil. We gaan niet vaak uit. Mensen denken dat het een truukje is. Al helemaal niet naar feestjes. House warming party's. Barbecues. Cocktail-party's. Baby-showers. De kinderen worden er bang van. En niet alleen de kinderen. En nee, we komen niet veel meer buiten.

Rood:

In het hele huis is ieder plat oppervlak bezaaid met bruine koffiekringen. Kleine vliegjes zwermen overal rond. Het laat ons koud. Alleen tegen muizen treden we op, want die knagen aan de dossiers.

Blaauw:

We waren iets meer dan twee jaar bezig, toen het begon op te vallen. Het archief paste toen nog op één verdieping.

Rood:

Hier en daar waren mensen, die verder niks met mekaar te maken hadden, maar die liepen voor een paar dagen gelijk op. Een weekend, soms alleen een uurtje, maar toch...

Groen:

En wij waren... Toen we dat zagen...

Blaauw:

Als je niet weet hoe het is om zoals wij...

Groen:

Wij staan buiten. We hebben geen recht op contact.

Rood:

Melaatsen. En dan te zien dat er anderen zijn... Soortgenoten. Tijdelijk. Even. Maar toch.

Groen:

Twee jaar geleden opeens drie chirurgen die een maand lang op dezelfde momenten exact dezelfde operaties uitvoeren.

Blaauw:

En het is raar dat we er niet eerder aan hadden gedacht. Want eigenlijk is het volkomen logisch.

Groen:

Het is bijna onvermijdelijk dat je af en toe gelijk loopt met iemand anders. Er lopen best een boel mensen rond en ja, zoveel is er ook weer niet te doen.

Blaauw:

In het begin, toen we het voor het eerst zagen, bedoel ik, in het begin besteedden we er niet eens zoveel aandacht aan. We waren wel blij, we waren.. we waren ... We liepen op wolken.

Rood:

Een keer bleven in drie warenhuizen drie naaldhakken steken in drie roltrappen. Wij vonden het geweldig. De hele dag hebben we lopen zingen en fluiten en de dagen erop hebben we die drie vrouwen helemaal uit zitten pluizen.

Blaauw:

Vlak daarna gingen ze gewoon weer door met hun eigen individuele dingetjes. En dat was jammer eigenlijk. Dat na zoiets alles weer normaal werd. Alsof het niet gebeurd was.

Groen:

Maar het was wel gebeurd. En wij hebben het vastgelegd. Voor... voor wie het mocht willen weten. Ooit.

Rood:

Dat doen we nu eenmaal. Het is ons vak.

Groen:

Het is ons vak geworden. Steeds meer. Verbanden zoeken in drievoud. Of meer.

Rood:

Vroeger waren we blij met ieder detail. Nu niet meer. Je moet je specialiseren.

Blaauw:

Mensen die zomaar wat doen, zomaar wat overkomt, interesseren ons niet meer. Als het niet twee anderen óók overkomt, is het wat ons betreft niet gebeurd. Solo's zijn niet interessant.

Rood:

We nemen het wel óp. Want je weet maar nooit wat je later nog vindt. Maar we gaan er niet meer achterheen, zoals vroeger.

Groen:

We schrijven er ook niet meer over. Alleen wat in drieën komt, komt in de krant.

Blaauw:

Het rare is, dat ons werk daar absoluut niet onder lijdt. Onze stukjes worden sindsdien met veel meer plezier gelezen. Ja, je gelooft het niet maar we krijgen fanmail, tegenwoordig. Brieven van lezers, die de overledene nooit gekend hebben, over dat ze zo ontroerd waren.

Groen:

Ik denk dat we een gat in de markt hebben ontdekt. Collega's schrijven alleen over solo's. Over wat uniek is. Dat vinden ze belangrijk. Wij niet. Als er een Nobelprijswinnaar doodgaat, dan schrijven zij over die Nobelprijs. Wij kunnen rustig een hele necrologie wijden aan het feit dat hij ooit zijn teen gestoten heeft. Dat hij, net als een Groenteman in Velp, en een autodealer in Putten, Brabant, naakt door de badkamer hinkte met zijn voet in zijn handen en het hele huis bij elkaar vloekte.

Blaauw:

Ik weet nog een complimentje van een redacteur, een afnemer dus. En die zei dat wij 'de mens achter de man lieten zien.' Nou ja!

Rood:

Dus wij doorvragen van wat hij daar in Godsnaam mee bedoelde. En toen zei hij dat die "details zo mooi het unieke in ieder mens weergaven". Nou ja, zeg! Als er iets niet aan de hand is,...

Groen:

Nou ja, dat kon die man ook niet weten, dus we hebben maar niks gezegd.

Rood:

Constantinopel, Maandag 2 april 1453, 8 uur 's ochtends. Tweede paasdag. De grootste en beroemdste verhalenverteller ter wereld zit op het plein voor de Haya Sofia en wacht op zijn dagelijkse publiek, dat niet op komt dagen.

Elke volwassen man staat op de stadsmuren, en kijkt uit over een korenveld van tachtigduizend Ottomaanse speren en kromzwaarden en iedereen weet dat Constantinopel zal vallen. Behalve de verhalenverteller. Want de verhalenverteller was al jaren terug zijn eigen naam vergeten; hij was zo dement als een deur geworden.

Blaauw:

Nu wist hij enkel nog de verhalen die hij het meest had verteld. Vroeger verzon hij elke dag wel tien nieuwe.. Maar hij was ouder geworden, en een beetje lui, en de mensen hadden toch het liefst de verhalen die ze al kenden. Het gaf ze een veilig gevoel en dat hadden ze wel nodig; De Turk was

mchtig en dreigend. Ze konden geen genoeg krijgen van de parabel van de Egel en de Zwaan, van de Morgen en de Avond en van de Smid en de vuurvlieg.

Groen:

Maar zijn geheugen ging achteruit. En er waren steeds meer dagen dat hij opschrok en vergeten was hoe het verder ging. Maar deze ochtend luisterde niemand meer naar hem en hij begreep niet waarom.

Rood:

Het beleg duurde drieënvijftig dagen. En elke dag gaat aan hem voorbij, zoals de met pijlen doorzeefde lijken door betraande vaders aan hem voorbijgedragen worden. En elke dag verliest hij meer verhalen. Op de drieënvijftigste dag barsten de stadsmuren onder de aanvallen van de Turk en vergeet de verhalenverteller zijn laatste vertelling. Die van het bergmeisje en de otter. Zijn favoriet.

Groen:

Eerst rouwt hij nog om het verlies, maar niet lang. Hij vergeet dat hij de fabel ooit gekend heeft. Dat hij een verhalenverteller is. En hij vergeet dat hij met zijn rug tegen de Haya Sofia zit.

Blaauw:

De vorst en aanvoerder van de Turken heette Mehmet de Tweede, een jonge man, energiek en intelligent.

Eeuwen lang hadden de Ottomanen het aan de stok gehad met de Byzantijnen, die ongelovige Christenen uit het noorden. Eeuwen lang hadden die bleekschetten de moslims verkracht en gemarteld. Nu ja... ze waren zelf ook geen lieverdjes geweest, maar de hoofdstad hadden ze nooit te pakken gekregen. Nu was de opdracht van zijn vaders vervuld, hij was binnen, de stad was van hem. Dat was dat.

Groen:

Een beetje balorig reed hij te paard de Haya Sofia binnen, terwijl zijn mannen buiten hun woede koelden op de burgerij, wier doodsgedruis galmde door de nissen en koepels van de kathedraal. Veel zin om te slopen en te ontheiligen had hij niet, maar toch sloeg hij het altaar in stukken omdat hij het vage gevoel had dat dat van hem verwacht werd. De wetenschap dat hij trots en blij zou moeten zijn, drukte des te meer op zijn schouders toen hij weer naar buiten reed, en het was in die stemming dat hij de oude verhalenverteller in zijn erker zag zitten.

Rood:

De oude demente verhalenverteller keek op met zijn verglaasde ogen, maar wat hij zag was niet een sultan op een glanzende Arabische hengst, niet een vijand en niet een vriend. Het enige wat hij zag was: publiek.

Blaauw:

Hij opende zijn mond, als de hond van Pavlov, en de woorden kwamen automatisch want zijn tong en zijn lippen en zijn hersens hadden nooit anders gedaan. Hij had niet door dat hij aan het spreken was, zijn mond enkel de luidspreker van zijn verbeelding.

Groen:

Mehmet hield zijn paard in, zijn hand al aan het kromzwaard om deze onbeschofte christenhond de kop in te slaan.

Blaauw:

Maar toen hoorde hij van het meisje dat haar geliefde dood in de greppel vond en hij treurde om haar. En om de hond, die in de speer sprong, die voor zijn baas bedoeld was. Verteerd van woede en wraaklust was hij, toen de beschilderde noorderlingen de weeskinderen verslonden en tranen van ontroering biggelden over zijn bruine wangen toen de kluisenaar de vergrijsde bedelaarsdochter hervond.

Rood:

Ondertussen werden mannen en vrouwen op lange houten palen gespietst, brandde de stad en verkleurden de straatstenen onder het bloed van de christenen, tot ze even rood waren als de hemel bij de ondergaande zon.

Blaauw:

Ik ben moe.

Groen:

Ja. Slapen.

Rood:

Ja. Maar mijn handen trillen nog teveel. Ik kan niet slapen.

Groen:

Maar ik ben moe. Slapen.

Blaauw:

Het einde van de fabel nadert. De hartslag van de verteller gaat trager en trager. Zijn ruggengraat is een wankel stapel schijven die elk moment onder zijn eigen gewicht in elkaar kan storten. Maar de sultan zat nog steeds op zijn paard, en de verhalenverteller was nog steeds aan het spreken en was zich niet bewust van de kou in zijn lever en het verkrummen van het merg in zijn botten.

Rood:

Toen, midden in een zin, hield hij op. Eerst zijn voeten, dan zijn benen, zijn dijen, zijn buik... een voor een veranderden de delen van zijn lichaam in stukken domweg dood vlees. Tot de kou ook zijn hersens binnenkwam. En niets meer overbleef.

Groen:

De betovering gebroken. Mehmet keek op, verbaasd. Toen zeeg hij ineens, en gleed van pure uitputting van zijn paard.

Na een korte pauze.

We zijn wat minder mensenschuw geworden. De laatste paar maanden maken we wel weer eens af en toe een praatje met de kassière van de supermarkt, de bakker...

Rood:

Natuurlijk onze... toestand... staat daadwerkelijk contact in de weg... en seksueel is het natuurlijk helemaal... moeilijk. Ja... met zijn zessen in zo'n kamer..

Blaauw:

We hebben het wel eens geprobeerd. Drie hoeren gebeld, of ze langs wilden komen. Maar die meisjes waren er ook helemaal naar van geworden. Niet van ons... Ik bedoel, ze vonden het wel gek, van ons dat...

Alliedrie:

Hai, eh... kom binnen. Wil je iets drinken?

Blaauw:

Maar die meisjes kregen natuurlijk ook door dat ze zelf ook precies dezelfde dingen gingen doen...met ons. Vooral omdat we in één kamer slapen.

Rood:

Maar ik moet zeggen dat ze er heel professioneel onder bleven.

Groen:

Goed. Het punt is, zolang niemand het dóór heeft, is er niks aan de hand. Iedereen doet aan de lopende band dingen tegelijkertijd. Of ze dat met ons doen of met iemand anders, dat maakt niet zoveel uit.

Blaauw:

Zolang ze het maar niet in de smiezen krijgen.

Rood:

Een half jaar geleden kwamen wij overdag buiten. Elf uur 's ochtends. Strak Blauwe hemel... Een licht!

Groen:

Op dat ogenblik was ik het liefst meteen weer naar binnen gerend, maar onze hunkering was sterker dan onze schuwheid.

Rood:

Hunkering die in onze gezichten gebeiteld stond. We zagen elkaar voor het eerst in lange tijd bij daglicht. En het was pathetisch.

Groen:

Iedereen. Maar dan ook werkelijk iedereen die we op straat tegenkwamen. We keken ze stuk voor stuk zo smekend aan....

Blaauw:

En je geeft het niet graag toe maar wat wij... wat ik op dat moment echt ontzettend graag wilde, is dat zo'n voorbijganger, en maakt niet uit man, vrouw kind hond voor mijn part, dat hij naar me zou kijken en zou zeggen: "Ahhh... kom maar even." *Omhelst zichzelf*. En ik was op dat moment, als dat was gebeurd, echt ter plekke in snikken uitgebarsten. Maar ja, dat gebeurde natuurlijk niet.

Rood:

Niemand aait een schurftige hond, ook al heeft hij die schurft omdat niemand hem aait.

Groen:

Wij waren vroeger best mooie mannen. Meisjes keken naar ons. En dat deden ze nu niet. En niet zomaar niet. Ze keken niet, alsof ze met dat niet kijken een punt wilden maken. Alsof ze met dat niet kijken wilden zeggen: "Blijf uit mijn buurt."

Blaauw:

Dat is hard.

Groen:

Dat is heel hard.

Rood:

Maar ze hadden wel gelijk. Want laten we eerlijk zijn, we zagen er niet uit.

Blaauw:

Nee!

Groen:

We keken naar elkaar en man... bleek. Het doodswit van het gezicht alleen maar afgewisseld met dikke puisten. Onze plakkerige haren hingen in vieze dunne draden van onze kop.

Rood:

Van die hele rode ogen en hele vieze gele vingers en tanden...

Blaauw:

Vette pens.

Rood:

Een vreemdsoortig groeisel in mijn nek. Een soort hunebed van wratten.

Groen:

Het was geen enkel punt om maanden achter elkaar dezelfde broek te dragen.

Blaauw:

Ja, dus wat krijg je dan: ...

Rood:

Eczeem. Zweren. Rond de anus. Tussen de dijen. Op de zak.

Groen:

Daar, die middag. Dat genadeloze zonlicht. Drie menselijke pissebedden,... we zijn zo snel mogelijk weer teruggekropen onder de steen waar we thuishoren.

Blaauw:

Thuis. Dit. Dit is thuis. Tapijttegels van zo een alles absorberende grauwheid; Je zou er een emmer verf over heen kunnen donderen zonder dat er wezenlijk iets aan de kleur zou veranderen.

Groen:

De ramen. Van binnen bedekt met een stroperige laag teer. Van buiten met roet, stof, vogelpoep. Het licht dat nog wel binnenkomt is oud. Veteranenlicht dat een harde strijd heeft moeten leveren.

Rood:

Hadden we hier vier jaar gezeten? Vier jaar op losse matrassen op de vloer geslapen. Geleefd op pizza en de afhaalchinees. Geen muziek in huis. Al die tijd alleen maar gewerkt. Alleen maar gewerkt.

Blaauw:

Als wij nog mensen waren, dan kon je het niet aan ons zien.

Rood:

Het ging slecht met ons.

Blaauw:

We gingen systematisch te werk.

Rood:

Het target was binnen één maand weer een sociaal leven te hebben. In elk geval iets dat er op lijkt.

Blaauw:

En als iemand weet hoe zo'n ding eruit ziet, dan zijn wij het wel.

Groen:

Ten eerste zorgen dat je er niet meer uitziet als een stel kinderverkrachters. Dat betekende zon, sport, zeep en vitaminen.

Rood:

Gebit laten bleken, stoppen met roken.

Blaauw:

Ten tweede, dit huis. Kan niet. Stoelen, banken, kasten. Behoorlijk bed.

Groen:

Kunst. Posters aan de muur. Boeken, CD's.. dat persoonlijke...

Rood:

Een televisie, om een beetje bij te blijven en de favoriete films op DVD.

Groen:

In ieder geval 'Casablanca', 'Apocalypse Now', 'Leaving Las Vegas' en tenminste één film waarvoor je je een beetje geneert dat je hem leuk vindt wat, juist daardoor, weer een zekere moed om kwetsbaar te zijn uitdraagt. Goede voorbeelden zijn 'The Sound of Music', 'The Lion King' (Engelstalige versie) en als je echt plannen hebt: 'Sleepless in Seattle.'

Rood:

Wel moeten voor iedere DVD minstens tien boeken in huis zijn.

Blaauw:

Daarnaast is het van belang om met enige regelmaat een culturele manifestatie bij te wonen en zo de algemene kennis en het eigen gevoel voor esthetiek te ontwikkelen.

Groen:

Bij het samenstellen van de garderobe dient vooral de kwaliteit in het oog gehouden te worden, aangevuld met subtiele accenten.

Blaauw:

Het cultiveren van een innemende glimlach, een laag ontspannen stemgeluid en een openhartige oogopslag.

Rood:

Een ruime voorraad anekdotes onder handbereik.

Blaauw:

Bootje kopen.

Groen:

Ja! Nou! Zo!

Rood:

Ja, en ook gezelschapsspelletjes.

Groen:

Ja! Kolonisten van Katan, Trivial Pursuit, Genius Edition.

Rood:

Koehandel.

Groen:

Nou ja goed, we hebben dus behoorlijk ons best gedaan, en het was lang niet altijd even makkelijk

Blaauw:

Maar de moeite werd beloond!

Rood:

Twee weken geleden kregen wij een uitnodiging in de bus.

Groen:

Een van onze werkstudenten was afgestudeerd en gaf een feestje. En wij mochten komen.

Rood:

Waarschijnlijk had hij bij het verzenden half gehoopt dat we af zouden slaan, maar deze kans lieten we niet glippen.

Groen:

Inmiddels zien we er stukken beter uit. Mooi pak. Goeie schoenen.

Blaauw:

Goed haar.

Rood:

ja, dank je, jij ook.

Blaauw:

Vind je?

Rood:

Ja

Blaauw:

Dank je wel.

Rood:

Niks te danken. Jij ook!

Groen:

Ja ik ook?

Rood en Blauw:

Ja! Ziet er goed uit!

Groen:

Nou, dank je wel.

Rood:

We zijn er klaar voor.

Blauw:

We komen op dat feestje. Met z'n drieën.

Groen:

Het is een vrij grote zaal. In drie hoeken staan drie buffetten. Wij hebben alledrie een buffet achter ons staan. Op dat buffet liggen schalen met nootjes en selderijstengels en de eerste aardbeien van het seizoen.

Rood:

Wij weten dat iedere handeling onmiddellijk in het oog springt als die door drie mannen tegelijkertijd wordt uitgevoerd.

Groen:

Wij proberen dan ook uit alle macht om zo weinig mogelijk te doen.

Blauw:

We gaan zover mogelijk uit elkaar staan, zonder elkaar uit het oog te verliezen.

Groen:

Wij proberen op te gaan in de drukte. Wij stoten bijvoorbeeld niet alledrie tegelijk een asbak om.

Blauw:

Wij morsen niet tegelijk rode wijn op splinternieuwe witte jurken. Nee, we drinken alleen wodka en witte wijn.

Rood:

Met uiterste zorgvuldigheid, en tegelijkertijd zo onopvallend mogelijk vis ik drie pinda's uit het kommetje.

Groen:

Wij vissen alledrie drie pinda's uit het bakje.

Rood:

Kommetje.

Groen:

Bakje.

Blauw:

In elk geval: het valt niemand op.

Rood:

Hij (*Groen*) staat iets van twintig meter bij me vandaan. Ik zie achter hem een meisje staan. Ze heeft zwart haar ongeveer tot hier en een rode bloes aan. Ze buigt zich over een schaal met aardbeien. Een streng van dat zwarte haar valt voor haar ogen en die veegt ze zo, met een vinger weg.

Blauw:

Ik zie haar een aardbei uitzoeken, waar ze heel precies het kroontje uit peutert. Dan stopt ze hem in haar mond. Ze houdt haar ogen dicht bij het proeven.

Rood:

Ze doet twee drie passen achteruit en ik zie dat ze het niet doorheeft maar ze loopt recht op hem (*Groen*) af die vlak achter haar staat. Ik zie dat ze hem (*Groen*) gaat raken. Contact is onvermijdelijk maar hij (*Groen*) heeft niks door, want die staat naar iemand achter hem (*Blauw*) te kijken. En op dat moment weet ik dat hij (*Blauw*) ondertussen in mijn richting kijkt en dat achter mij een meisje staat, met zwart haar en een aardbei in d'r mond, en dat over een seconde haar heup mijn rechterbil zal aanraken.

Alledrie: *Met één hand op de rechterbil.*

Contact.

Groen:

Allezes draaien we ons om. Het meisje kijkt me stralend aan en zegt:

Alledrie:

Oh, Hallo.

Blauw:

Ik verstijf...Mijn lippen zijn op slag droog geworden, hoewel ik merk dat het in een van mijn mondhoeken vochtiger is dan eigenlijk zou moeten.

Rood:

Het meisje was niet heel erg mooi, maar toch mooi genoeg om in mijn kwetsbare staat intimiderend over te komen.

Blauw:

Zijn ze lekker? De aardbeien.

Groen:

'Ja,' zegt ze: 'heerlijk. Proeven?' *Demonstreert hoe zij hem de aardbei in de mond legde.*

Rood:

'Ja', natuurlijk. En de subtiele erotiek van het gebaar bezorgt me onmiddellijk een erectie.

Blauw:

Die ik dan onhandig moet zien te verbergen.

Groen:

Er volgen wat grapjes over en weer, van die ongevaarlijke. Ik begin wat te ontspannen. Maar het gesprek oefent een druk op ons uit. Het gesprek wil onderwerpen behandelen, die niet behandeld kunnen worden.

Blauw:

De grapjes beginnen op te raken. Het gesprek wil spijkers met koppen slaan. Vragen moeten gesteld en beantwoord worden. Informatie uitgewisseld.

Rood:

Ze steekt haar hand uit, ze stelt zich voor. Okee. Dat kan ik. Niks aan de hand. Ik zeg mijn naam. Maar ik voel hem komen. Ze vraagt:

Alledrie:

Enne, wat doe je.

Groen:

Ik probeer nog om er onderuit te komen.

Alledrie:

Mwoah, niks belangrijks.

Blaauw:

Maar ze gaat erop door. Hoezo is het niet belangrijk? Gewoon. Ja maar het zegt toch iets over wie je bent? *Boem*.

Groen:

Niet altijd. Zeg ik, terwijl mijn keel pijn begint te doen. Lang niet altijd.

Rood:

En ik weet nauwelijks waarom, maar ik huilde toen ik het zei. Wij alledrie.

Blaauw:

Een huilende man op een feestje oefent een ongelofelijke aantrekkingskracht uit.

Rood:

Overal zie je mensen kijken en dan discreet wegstijven. Of indiscreet met de elleboog anderen erop wijzen.

Groen:

Overal zie je opeens hoofden in drie richtingen heen en weer draaien. En onze lieve aardbeienmeisjes zien elkaar opeens. Ze zien hun eigen dubbele weerspiegeling. En ze begrijpen of ze voelen, dat er iets heel erg mis is.

Blaauw:

Hun lippen beginnen te trillen. Je ziet de paniek in hun ogen.

Groen:

We probeerden nog iets aardigs te zeggen maar...

Rood:

Ze begonnen te gillen.

Blaauw:

En wij... wij zetten het op een lopen.

Groen:

En met elke stap die we zetten voelen we onszelf veranderen in die ene anekdote, die elk van de drie meisjes nog jarenlang zal herhalen. 'hé, vertel nog eens van die drie kerels.'

Blaauw:

Er waren eens drie mannen...

Rood:

Die op een dag erachter kwamen...

Groen:

Dat ze volmaakt gelijktijdig leefden.

Blaauw:

Dat was natuurlijk een zware schok.

Groen:

Zeker in het begin...

Blaauw:

Want hoe kan je dan nog met zekerheid zeggen, wat van jou is en wat niet?

Rood:

De mannen probeerden er zo goed en zo kwaad als het ging mee te leven.

Groen:

Nee.

Blaauw:

Er waren eens drie mannen...

Rood:

Die erachter kwamen...

Groen:

...Dat ze volmaakt gelijktijdig leefden.

Blaauw:

Dit was natuurlijk een zware schok

Rood:

Zeker in het begin zochten ze wanhopig naar manieren om die...

Groen:

...eenvormigheid

Rood:

...eenvormigheid te doorbreken ...

Blaauw:

en naar details waarin die eenvormigheid niet voorkwam.

Groen:

Zij bleken echter tot elkaar veroordeeld en ze sloten zich af van de buitenwereld, ...

Rood:

...alsof ze een of andere bizarre mismaaktheid wilden verbergen.

Groen:

En ze schreven alles op.

Blaauw:

Voor iemand.

Rood:

Ooit. *Stilte*. En dan?

Groen:

Ja...

Blaauw:

Ik had graag iets willen doen. Ik had graag dat meisje met de aardbei nog even aangeraakt. Het spijt me, dat ik dat niet gedaan heb. Ik heb het gevoel dat het verschil uit had kunnen maken.

Groen:

Ik ook.

Rood:

Ik ook. *Stilte*.

Groen:

Sja...